

List ljudstvu v pouk in zabavo.

[illegible]

da pri luda ki so že več dni ležali

uganjaje pač marsikaj, kar jim ni ravno v korist. Duševno in telesno docela izmučeno revšče sedi med popoldanskim poukom topó v klopi in razmišlja kvečjemu, ne morda o pouku — ampak o tem, kar ga že morebiti doma čaka za želodec. Proti 5. uri na večer še le pride domov. Morda ga čaka malo prestane in mrzle jedi, morda samo kosček kruha, včasih tudi nič!

Vprašamo torej vsakega pametnega človeka: se li zamore otrok, ki je navajen poleg prostega gibanja v naravi tudi zadostne in tečne hrane, ob takih razmerah razvijati telesno? Ne in stokrat ne! Tudi se ni čuditi, če so popoldne v šoli klopi dostikrat prav zelo prazne. Že sam glad je poglajal deco domov. Da je potemtakem popoldanski pouk sploh prav malo vreden, je jasno dovolj. In to torej, preobilno sedenje v zaduhlih in prenapolnjenih sobah in neredna ter preslaba prehrana v šolski dobi — to je v prvi vrsti vzrok, da kmečka mladina telesno nazaduje.

Ko pride otrok iz šole, ga predvsem skrbi, da se naje in odpočije; ob rednem obiskovanju šole v resnici nima časa, da bi se prida vadil o kmetijskem delu, posebno če ima veselje do šole. Splošna je sodba, da so otroci, ki se radi uče, malo utrjeni za domače delo. In ker se doslej v naših ljudskih šolah, osobito tam, kjer učiteljstvo ni čisto posebno navdušeno za kmetijstvo, šolski pouk ni zadostno oziral na to, da bi se mladini privzgojilo zanimanje in veselje do kmetijstva, se je mladina med šolskim časom stanu svojih staršev nekako odtujila, da si želi, ko dovrši šolo, drugam, v srednje šole, v obrt in trgovino, v tovarne in rudokope, da, celo v daljno Ameriko! Kmečko delo ji postane prenefero in pre-revno. Žalostna istina je, da poprej kmečka mladina ni toliko silila v tujino, kakor sedaj, ko ji pripravljajo ljudska šola — seveda brez namena — pot, in če pojde v tej meri uaprej, bo kmalu in čedalje več naših kmetij zapuščenih in neobdelanih. Da bi pa to nikakor ne bilo brez hudih posledic tudi za druge stanove, je čisto gotovo.

Ker so dandanes celo večje kmetije brez poslova, pač starši toliko bolj pogrešajo otrok, ki odidejo v šolo. Posebno huda se godi našim kmečkim gospodinjam. Pospravljati v hiši, negovati male otroke, oskrbovati svinje, polagati živini, če moža ni doma, to vse mora sama in vendar bi vsako tako delo opravil tudi otrok, ki je v šoli; vrhu vsega tega pa bi še naj bila malone cel božji dan v kuhinji. Vsaj eno šolsko dete doma bi ji nadomestilo odraslega posla. Ravno tako odvaga šolsko otroče celo družinče, če pri marsikaterem drugem poslu, recimo za varstvo doma, za vodstvo živine pri delu, pri sušenju krme, plečvi itd., posebno dandanes, ko delajo ponekod kmečki delavci komaj toliko, da se malo gibljejo. Ko bi pa bilo dopoldne to, popoldne drugo dete doma, bi bila to gotovo velika olajšava za starše.

Toda, saj imamo vendar olajšave glede obiska starejših šolskih otrok! Ne rečemo, da bi ne bile te olajšave dobrota za starše, toda niso dobrota za otroke. Ker jih v najvažnejšem šolskem času odtegnemo pouku in jim vbičuje veselje do šole! Zaradi teh oproščenih otrok se razdere ves red v višjih razredih, da tudi oni učenci ne uspevajo primerno, ki vedno obiskujejo šolo. Te olajšave niso za otroke nobena sreča, čemur boče gotovo vsak učitelj pritrtil.

Ponekod imajo vpeljan takimenovani nerazdeljeni pouk od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne. Ali tudi pri tej vpeljavi se pokažejo iste hibe tako za otroke, kakor za starše: predolgo sedenje v slabem zraku in tesnobi, zamujeno kosilce, vsi otroci odsot-

Od kar sta nadaljevala pot, je bila Katrica že petkrat ali šestkrat vojaku umila oči; mimo nobene vode nista šla, da bi ne bila poizkusila, ako nima ljudovite moči prvega pustinskega potoka. Njeno ljubeznivo prizadevanje je zanj in za nesrečnega mladeniča postalo, vir obupa in trpljenja.

Bodisi, da je bil vojak varal samega sebe, ko je mislil, da vidi svojo spremljevalko, bodisi, da je sveža voda in drgnjenje z robcem povečalo vnetje, odslej ni videl ničesar več, naj se je še tako prizadeval, da bi ugledal senčno podobo svoje prijateljice. Celó svetlobe ni mogel več prenašati in vsakokrat v hudih bolečinah zatisnil oči, kadar mu je Katrica senčilo vzela z glave.

Tako se je obema v dušo zajedlo grozno prepričanje, da ju je prevarila grda zmota in da je slepost popolna in neozdravljiva. Pač je na dnu sreče ostalo upanje kot srečna negotovost, vendar je le včasih mimogrede posijalo v tiho obupanost in še povečalo žalost.

Še nekaj drugega jim je dušo navdajalo z žalostjo in skrbmi. Od davi sta že hodila osem ur in sta bila silno utrujena, posebno vojak, ki se je bil med hojo večkrat izpotaknil, se je čutil upehanega in oslabelega.

Dalje prihodnjič.

ni ob dopoldnevih, ko jih posebno matere rabijo doma.

Dognano je torej, da je celodnevni pouk prav zelo nevaren zdravemu telesnemu razvoju kmečke mladine, da isti vsled čisto naravnega nasledka in slabega obiska prav zelo ovira napredek v šoli, da slabo vpliva na нравnost, ker so otroci opoldne brez zadostnega nadzorstva, da odtuja mladino njenemu prihodnjemu poklicu, jo ovira v izvežbanju v kmečkem delu in ji zabranjuje, da bi bila v zadostno pomoč staršem. Vrhu vsega tega je šolski obisk slab, napredek v šoli nepovoljen, večne kazni radi šolskih zamud in mrznja proti šoli in učiteljstvu!

Vse to pa bi se malone docela odpravilo, če bi se vpeljal popoldnevni pouk za vse razrede in ob vseh delavnikih v tednu, ampak brez doslej običajnih šolskih olajšav! — Popoldnevni pouk bi bil sam na sebi prav zelo velika olajšava za starše, ker bi imeli dopoldne tega, popoldne drugega otroka doma; olajšava pa tudi za otroke, ker bi se ob samo popoldnem pouku telesno bolje razvijali in ob nedvomno boljšem obisku tudi duševno lepše uspevali. Da bi se taka ureditev dala izvesti in bi ne bila na škodo niti otrokom niti staršem in bi tudi preveč ne obremenila učiteljstva, se bo dokazalo prihodnjič.

Za vojaške vpokojence, vdove in sirote in invalidno moštvo.

Vojaškim upokojencem (gažistom) ne bodo več nakazovale pokojnin dunajske likvidature, ampak je to prevzela likvidatura vojaške intendance za Slovenijo v Ljubljani, kjer dobivajo vsi gažisti, končnoveljavno upokojeni po bivši avstro-ogrski armadi, svojo pokojnino. Tedaj se je treba zglašiti (osebno ali pismeno) pri vojaški intendanci v Ljubljani „Na Friškovec“, za Belgijsko vojašnico, v I. baraki na desni. Prinese naj vse dokumente s seboj.

Vdovam in sirotam po vojaških osebah se bodo tudi nadalje izplačevale vse pokojnine in preskrbovalnine, če so te vdove in sirote pristojne v slov. kraje, če so jih imele že nakazane po avstro-ogrski vojaški upravi ter so jih že uživale. Plačali se bodo tudi morebitni obroki za prejšnje mesece. Interesenti naj se pismeno ali osebno zglašijo pri vojaški intendanci za Slovenijo „Na Friškovec“, za Belgijsko vojašnico, v I. baraki na desni, in naj predložijo dokumente. One vdove in sirote, ki se niso prejemale preskrbovalnine, naj se zglašijo pri občinskem ali pri župnem uradu, da izvedo, kako je treba postopati, da jim bo preskrbovalnina nakazana.

Patentalni invalidi (ne oni iz zadnje svetovne vojne) naj naznani, od kdaj niso dobili več pokojnine iz Dunaja ter naj predložijo dokumente tam kakor vdove in sirote in ostali.

Invalidi iz zadnje vojne dobe odmerjeno pokojnino pri nadzoreglednih komisijah, h katerim bodo pozvani; oni pa, ki so že dobivali pokojnino iz Dunaja, naj se zglašijo z dokumenti tam, kakor je zgoraj povedano, kjer doba izplačane svote eventualno tudi za nazaj.

Uradne ure so od 10. do 12. ure in od 14. do 17. (ali 2. do 5. popoldan) ure. — Svote se bodo izplačevale po poštni hranilnici.

Položaj na naši fronti.

Nemci so se dne 2. maja navalili na Koroškem z veliko silo na mesto Velikovec in na vse naše postojanke od Štajerske do italijanske meje. Ker ni bilo od nobene strani pomoči, smo morali prepustiti mesto Velikovec dne 2. maja med 8. in 9. uro nasprotniku. Hudi boji so se vršili tudi v Rožni dolini pri predoru, ki veže Koroško s Kranjsko. A tudi tam so bili naši prešibki. Tako je žalibog prišlo do tega, da smo se umaknili do danes, ko to pišemo, domala iz cele Koroške. Naš položaj na Koroško-Štajerski meji je sicer resen, a obupen ni. Ohranimo mirno kri, ker pomoč prihaja. Naše mladeniče in može pa prosimo, da se takoj odzovejo pozivu in odidejo k orožniškim vajam, da pomagajo varovati naše domove. Če bi udrle nemške čete v naše kraje, je nevarnost, da se nam bo godilo tako, kot se je godilo našim koroškim bratom. Gre tukaj za skupno domovino, a gre tudi za kožo vsakega posameznika.

O divjanju nemških čet v slovenskem delu Koroške prihajajo tako žalostna poročila, da moramo vslikniti: Nemoj je zgubil še ono trohico poštenja, ki ga je imel dosedaj. Ponekod so delali z našimi ljudmi hujše kot Turki. V Velikovecu so zahrbtno streljale celo ženske na naše vojake ter so jih polivale s kropom. Nemške čete so sestavljene povečini iz častnikov, uradnikov, učiteljev, študentov in brezposelnih ter gladnih delavcev iz Dunaja in vseh krajev Nemške Avstrije. Tudi naši štajerski Nemci so poslali iz Lipnice in Gradca precej vojaštva na Koroško, ker dobro vedo, da proti generalu Maistru, ki čuva Maribor in naše obmejne kraje, ničesar ne opravijo.

Politične vesti.

Dr. Korošec o ciljih Ljudske Stranke. Ministrski podpredsednik in minister za prehrano dr. Korošec se te dni potoval po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, da se osebno prepriča o stanju ljudske prehrane v omenjenih deželah. Minister je bil vsepovsod sprejet z velikim navdušenjem. Govoril je tudi na ustanovnem sestanku Ljudske Stranke v Splitu, katera se je ustanovila za Dalmacijo. Na povratku iz Dalmacije je imel dne 2. maja zaupni sestanek sarajevskih Hrvatov v Sarajevu. Tudi na tem sestanku je bil z velikim navdušenjem sprejet program Ljudske Stranke, katera zasleduje iste cilje, kakor naša Kmečka Zveza. Tudi bosanski muslimani zasledujejo z zanimanjem razvoj Ljudske Stranke in ni izključeno, da bo prišlo do skupnega delovnega katoliških Hrvatov in muslimanov v državni zbornici.

Ustanovitev Jugoslovanske Kmečke Zveze. V ponedeljek, dne 5. maja se je vršilo v Ljubljani zborovanje kmečkih zaupnikov, na katerem se je ustanovila Jugoslovanska kmečka zveza kot osrednja organizacija vseh krajevnih kmečkih zvez v Sloveniji. Na zborovanju se je razpravljalo o načelih in organizaciji kmečkih zvez, nakar se je izvršila volitev. Iz Štajerske je izvoljen v odbor predsednik štajerske Kmečke zveze poslanec Fr. Pišek kot 1. podpredsednik.

Nemški delegati, ki bi naj podpisali pleminarski mir, so te dni dospeli v Pariz. Njihovo obnašanje in vedenje je zelo hladno. Na pozdravni govor pariškega prefekta ni nihče odgovoril niti z besedo. Predstavljanje se je izvršilo s hladno vljudnostjo. V imenu zaveznikov je Cambou skopil zvezo z nemškimi delegati. Ta njihova hladna krvnost nam je razumljiva. Saj z mirom, ki ga bodo skovali v Parizu, ne bo zadovoljen noben narod. Radovedni smo, kako dolgo bo trajal ...

Zeneva sedež mednarodnega sodišča. Angleški listi poročajo o dogovoru med velesilami, da bomo mesto Zeneva v Švici določeno za sedež mednarodnega sodišča, pred katerim se bodo zagovarjali glavni krivci in povzročitelji svetovne vojne. Pred mednarodno sodišče bodo tirali tudi bivšega nemškega cesarja Viljema, ki je nedavno zaprosil nemško vlado za dovoljenje, da se sme vrniti na svoja stara posestva v Nemčijo. Viljemova prošnja je bila odklonjena.

Združenje Nemške Avstrije z Nemčijo izključen. Po poročilu pariških listov je bil na mirovni konferenci storjen sklep, da naj bo Nemška Avstrija samostojna ljudovlada. Ukrenilo se je potrebno, da bo vsak morebitni poizkus Nemške Avstrije združiti z Nemčijo, popolnoma izključen, kaj Nemška Avstrija se bo nahajala pod vrhovno varstvom zveze narodov.

Ljudski tabor v Vuzenici. Pri podružni cerkvi Marija Devica na Kamnu, ki leži na hričku t Drave se je vršil dne 4. maja velik ljudski shod. Na zahtevo zastopnikov obeh slovenskih strank je vršil skupen shod. Zborovanje se je udeležilo 2500—3000 ljudi iz domače in sosednih žup. Shod je otvoril domači nadučitelj Viher. Za predsednika je bil določen Fr. Pahernik. Govorila sta JDS dr. Rosina za SKZ urednik Žebot. Na učiteljski Hren je predlagal nato še sledeče resolucije: Pozdravljamo ujedinjenje SHS; ugovarjamo pr krivicam, ki se godijo našim bratom v Primorju na Koroškem in v Prekmurju; pri agrarni reformi se naj jemlje ozir na pobojske razmere; slovenske stranke naj ne tirajo strasne strankarskega boja za III. razred pri južni železnici se naj zavežejo za polovico. S pesmijo »Lepa naša domovina« se je zaključil dobro uspel shod.

Dva lépa shoda SKZ sta se vršila v nedeljo dne 4. maja v ljubotemskem okraju in sicer Sv. Križu in pri Mali Nedelji obenem s shodom JDS-stranke. Naša stranka je že 10. aprila dovorila te shode in, ker ni naša navada delati sebnih reklame za shode, so se še le v zadnjem času razglasili. JDS je svoje shode razglasila kar 10 dni prej in vabila z lepaki. Zelo vneto je obeh župnijah za shode JDS agitiral nadučitelj Cvetko v Vučjivasi. Slomšekova dvorana, kjer se je vršil shod SKZ nabito polna; pri Mali Nedelji, rojstni hiši naduč. Cvetko, pa je bilo na shodu SKZ kar toliko ljudi, ko na shodu JDS. dva shoda sta pa dala nepobitni dokaz, da ni najmočnejša stranka v Sloveniji in da so udeleženci shodov JDS bili po večini povsod naši stasi.

Nizjeavstrijske deželne volitve. V nizjeavstrijski deželni zbor je izvoljen: Na Dunaju 40 so-